

Telegraful Român

2 ex. (Of.)

Onor. «Asociațiunea»

Sibiu

Organ național-bis

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Corespondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiunilor:

un șir peti 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Încă un cuvânt asupra solidarizării

Articolul meu, din Nr. 70 al Tel. Român, cu titlul «Spre solidarizare» l-am încheiat cu dorința ca modificările din primăvară la legea cultelor să aibă darul de a trezi pe ortodocși și să fie un fel de glas cutremurător ce pune în mișcare toată suflarea ce simte și trăește în ortodoxism. Nu am darul prevestirilor, dar s'au adeverit totuși cele ce am cerut. Restricțiunile din legea cultelor au dus la trezirea conștiinței religioase toate șirurile ortodocșilor.

Hotărârile congreselor preoțești din Alba-Iulia și București ce alta sânt, decât ecou al primejdiilor ce vin asupra ortodoxismului. Mai nou, congresul nostru național bisericesc, ca for suprem de administrație a bisericii, și-a spus cuvântul cu larg resunet în opinia noastră publică. Nu este factor de seamă în biserica ortodoxă care să nu zică conducătorilor actuali ai destinelor statului român: Destul cu tratarea mașteră a bisericii dominante, destul cu șicanele, mai pe-ascuns, mai pe față, a servitorilor bisericii acesteia!

Toată suflarea ortodoxă română din țara noastră cere, să înceteze nedreptățile față de un așezământ nouă ca sufletul de scump, care a născut și crescut la sinul său neamul românesc până la starea sa din prezent.

Strigătele noastre au avut efect. Cercurile avizate se pun pe gânduri și încep a-și explica ținuta, negând că ar avea intențiuni dușmănoase ortodoxismului. Ba, mai nou, Blajul, metropola catolicismului la noi, a început, prin unii reprezentanți ai săi de lângă Târnave, a ne face față veselă și a trimite vești de pace care ne asigură că nu trebuie să ne temem de nimic, doar dâșii nimic nu doresc mai mult și nimic nu zace mai puternic pe sufletul lor, decât a cultiva armonia cu sora biserica ortodoxă.

Negreșit, dorința de apropiere este generală la noi toți.

Românul ortodox însă e pățit. De multe ori i s'au imbiat

ramură de maslin, în dosul căreia se ascundeau armele ucigașe. De multe ori i s'au promis cerul și pământul, pentru a putea fi prins în cleștele celor ce-i doreau moartea.

Glasurile de armonie, ce se aud acum, sânt bune și dorite. Să vină însă pe urma lor faptele. Nouă fapte ne trebuie. Faptele pot să ne liniștească. Promisiunile și vorbele dulci, ce ne vin dela frați, par'că sânt un fel de miere ce îndulcește buzele, ca să nu se observe amăreala pregătită.

Mie mi se pare că e la mijloc o apucătură politică. Se intenționează a mulcomi opinia publică ortodoxă, ca să-și poată zice cei cu gânduri dușmane bisericii noastre: Am liniștit valorile ridicate asupra noastră, putem purcede mai departe la lucru.

Vor zice contrarii: Te iei după presupuneri, nu după declarațiile ce le facem! — Răspunsul meu e: Spun adevărul: Cunosc bine curentul papistăesc, ce predomină clerul uniatic. În convorbirile sale intime, noi ortodocșii totdeauna sântem porecliți «greci», bizantini cari nu merită să stai de vorbă, cu dâșii. Nu încetează clerul acesta a răspândi ideea în popor, că bisericile noastre sânt necurate și cine intră la noi în biserică, «se spurcă», având trebuință de curățire ca să poată fi spălat de păcatul ce l-a făcut. În lipsa de preot greco-catolic enoriașii uniți, deși ar fi preot ortodox în apropiere, în trebuințele lor sufletești sânt îndrumați la preot papistăesc.

Se știe, de altfel, că numai corifeii, capi, împărtășesc părerile aici schițate, — nu poporul. Poporul e creștin și român. Nu poporul voește să fim loviți. Loviturile ne vin dela conducătorii cari se exprimă mai totdeauna necuviincios despre biserica noastră, în dâșii nu ne încredem atâta vreme cât nu-și vor schimba mentalitatea.

Astăzi ne sânt date toate condițiile de viață ortodoxă în statul ortodox. Dela noi atârână să mai fim toleranții vremilor apuse, ori să avem pe partea

noastră și statul care e al nostru și noi îl susținem.

Să continuăm a merge pe calea ce ne-o arată congresele noastre și clerul superior al bisericii!

Sus inimile! Muncă sfântă este munca noastră, căci duce la triumful bisericii, luate din atâte părți la țintă.

Prot. Vasile Gan

Sf. Sinod

În ședința din ziua a treia, P. S. S. episcopul Visarion constată lipsa de legături între facultatea teologică din București și Sf. Sinod, stăruiind pentru stabilirea raporturilor cuvenite între cărmuirea bisericească și facultățile teologice.

Sf. Sinod hotărăște a pune în vedere preoților, să nu celebreze cununile persoanelor care se recăsătoresc, până când aceste persoane nu vor dovedi că au obținut dela chiriarhi deslegarea primei căsătorii religioase.

Sf. Sinod, după aceasta, a decis atribuțiile inspectorului de pe lângă consiliul central bisericesc și a aprobat mai mult hirotoniri de preoți.

În ședința următoare, de Joi, se decide ca învățământul religios în școlile militare să fie în competența episcopului armatei.

Controlul acestui învățământ se va face ca și până acum.

S'a discutat și votat, în ședința de Vineri, regulamentul privitor la cercetarea manualelor de religie din învățământul recundar. S'a numit o comisiune, pentru aprobarea acestor manuale, compusă din: P. S. Andrei Crișanu, președinte, PP. SS. LL. arhierii Vasile de Râșinari și Nifon Craioveanu, membri.

Sf. Sinod a hotărât, ca administrația Institutului Biblic și a revistei «Biserica Ortodoxă», să treacă asupra Consiliului central bisericesc.

În ședința de după amiază, în aceeași zi, Sf. Sinod a decis să intervină la ministerul instrucției ca, până la aducerea proiectului de lege pentru reorganizarea învățământului teologic, să se prevadă în legea învățământului universitar, ce se va depune în curând la Cameră, următoarele:

Facultățile de teologie să funcționeze în cadrele universitare însă în mod autonom;

Sf. Sinod își va exercita drepturile de control prevăzute în legea de organizare bisericească;

Orce num're de profesori la facultățile teologice se va face numai cu asentimentul Sinodului;

Chiriarhul locului va controla învățământul din punct de vedere al doctrinei, precum și ținuta religioasă și morală a profesorilor;

Iniințarea sau desființarea catedrelor la facultățile de teologie se va face numai cu consimțământul Sinodului.

Sf. Sinod mai cere să se iniințeze pe lângă fiecare universitate, câte o biserică, la ale cărei slujbe religioase să asiste întregul tineret universitar;

Unul dintre profesorii de filozofie să fie inspirat de concepția creștină despre lume și viață;

Pe lângă fiecare facultate de drept să iniințeze câte o catedră de drept canonic cu titularul de confesiune creștină ortodoxă. —

P. S. Sa arhierul Vasile de Râșinari a propus să se intervină la ministerul instrucției, să dea ordin direcțiilor școlare să supravegheze aplicarea integrală a art. 199 din regulamentul personalului didactic al școlilor secundare. Prin acest articol profesorii de religie sânt obligați să țină săptămânal ședințe pentru explicarea evangheliilor, în afară de lecțiile de clasă. Profesorii de religie mai au îndatorirea, tot conform acestui articol, să facă spovedania și împărtășirea elevilor cel puțin odată pe an. —

La ședința de Sâmbătă dim., a Sf. Sinod, a asistat și I. P. S. Patriarh-Regent, care a împlinit zece ani de când este în fruntea bisericii noastre ortodoxe.

I. P. S. mitropolit Pimen i-a adus omagii în numele membrilor Sf. Sinod.

I. P. S. Patriarh-Regent a mulțumit pentru cuvintele omagiale roșite, dorind ca acest jubileu să fie și un început de organizare a instituției patriarhiei și a învățământului teologic.

I. P. S. Sa a propus Sf. Sinod, să se intervie pe lângă ministerul instrucției ca să introducă în legea învățământului superior ce se alcătuește acum, dispoziția, ca diplomele teologice, dobândite în străinătate, să poată fi echivalente în țară.

În urma cererii P. S. Tit Sime-drea, de a fi înzestrată facultatea de teologie din București, cu mobilierul necesar, dl Valer Moldovan, subsecretar de stat la instrucție și culte, a dat asigurări că va îndeplini această cerere.

Dl subsecretar Valer Moldovan a citit apoi mesajul de închidere a sesiunii Sf. Sinod.

Cuvântul

rostit de dl profesor universitar
SILVIU DRAGOMIR, în Con-
gresul național bisericesc,
din 1929

(Stărușit)

Dl Silviu Dragomir: Tendința aceasta dușmănoasă pentru biserica noastră și credincioșii ei s'a strecurat însă și în alte domenii ale vieții de stat. Ea a produs o dăncă amărăciune mai ales între funcționarii de confesiune ortodoxă, care s'au simțit loviți în drepturile lor, ba ici, ba colea, de când guvernul a început a numi cu preferință funcționari aparținători bisericii unite. Cunoașteți fără îndoială, strigătul, ce s'a proferat cu atâta lipsă de înțelepciune, în toate ținuturile Transilvaniei împotriva funcționarilor «regăteni». Ceice au deținut în 1919 frânele guvernării dincolo de munți, în Ardeal, ar fi trebuit să știe mai bine, că apelul nostru la funcționarii din vechea Românie a fost o necesitate de stat. Noi n'aveam pe atunci mai mult ca 7000 intelectuali români cu bacalaureat, dintre care o bună parte, poate majoritatea, o formau preoții ambelor biserici românești. Am fost nevoiți, prin urmare a apela la frații din regat, cu o mai întinsă experiență în viața de stat și cu o mai bogată pletură de intelectuali, în stare de-a ocupa locurile rămase vacante prin îndepărtarea funcționarilor unguri. Venirea lor a fost astfel o primă condiție a consolidării statului românesc în Ardeal, deoarece noi singuri n'am fi izbutit a readuce la normal aparatul atât de complex al organizației de stat. Pentru aceea nu voi precupeți niciodată omagiul și sentimentele de recunoștință, ce le datorăm fraților noștri pentru fapta lor patriotică. Voi arăta însă, Onorat congres, că există încă cercuri în Ardeal, unde, în această chestiune, stăpânește o altă concepție, care din nefericire este destul de răspândită. Astfel, când în primăvara trecută s'a serbat aniversarea celor zece ani dela înfăptuirea unirii, în gazeta oficială a mitropoliei dela Blaj, se tipărea un articol semnat de un «canonic mitropolitan», care găsea potrivit a scrie în atmosfera de sărbătoare următoarele:

«De vorbe goale și obraznice suntem sătui. De zece ani de zile am auzit destul spunându-ni-se: De aceea am murit 800 mii la Mărășești?» (Mișcare generală).

Dnul Silviu Dragomir: Vedeți, Onorat congres, cum cel mai luminos simbol al războiului nostru este coborât în noroi și cum jertfa nobilă a fraților, care au murit cu ochii ațintiți spre Carpați, este redusă la valoarea unor «vorbe goale și obraznice» (Strigăte și intreruperi: Rușine! Cine-i nemernicul?).

Dl Silviu Dragomir: Dar să nu credeți, că numitul canonic se oprește la atât. După nefericita exclamație patetică, Sfinția Sa continuă astfel:

«Ne-am saturat și de lumina ce s'a adus în multe sate de învățători și învățătoare, cari nu toți au fost la înălțime. Sântem până în gât sătul de atâția împiegați și funcționari, cari nu ne iubesc, căci nu ne cunosc și nici nu vreau să ne cunoască păsurile și necazurile.»

Dl Silviu Dragomir: E clar, că acest neprecuțat strigăt de alarmă se îndreaptă împotriva fraților veniți la noi din vechiul regat, dovedind îndeajuns preocuparea de ordin confesional, din care izvorește. Dar, Onorat congres, pe cât ne umple de amărăciune o asemenea mentalitate, vrednică de osândă, tot pe atâta de uimiți stăm în fața ofensei, ce se încearcă, de-o vreme încoace, la numi-

rile de funcționari publici în paguba elementului ortodox din Ardeal. În această privință am urmărit o serie de numiri făcute dela ministerul de instrucție, pentru învățământul din Transilvania. La acest minister a fost adus, la instalarea actualului guvern, ca director general al învățământului particular, un profesor, preot greco-catolic din Blaj, și nu de mult postul de secretar general l-a ocupat dl Al. Borza, un foarte onorabil coleg al meu dela universitatea din Cluj, care, și dsa, e preot greco-catolic. Astă-vară, cu mirare am cetit într-o listă de profesori secundari numiți în comisia pentru cenzurarea manualelor didactice, nume obscure dela liceul din Blaj, despre care nu știam că s'ar fi distins în mod deosebit. Mi-am zis, că alegerea aceasta poate să fie o pură întâmplare și e bine, ca în asemenea comisii să ia parte și profesori secundari din Ardeal. Când am citit zilele trecute, lista nouilor membri din comisiunile pentru examenul de capacitate a profesorilor, am descoperit între profesorii din ardeleni din învățământul secundar numai patru și aceștia toți de confesiunea greco-catolică, mi s'a părut, că influența preoților uniți din minister se arată destul de lămurit, căci nu gradul de capacitate, ci alte criterii și mai ales calitatea lor de «români uniți» a determinat ministerul să-i numească într-o comisie atât de importantă. Atunci am înțeles de ce la școala normală din Cluj, unde fostul director a trecut la o catedră universitară, în locul său a fost numit un preot greco-catolic, profesor de religie absolvent al cursurilor din vara anului 1919. În aceeași școală funcționează profesori distinși, cu calificare eminentă, unii chiar docenți universitari și totuș alegerea ministerului s'a oprit asupra «cursistului». De ce? Fiindcă noul director intrunește condiția de căpetenie, ce o caută ministerul de instrucție, de-o vreme încoace la asemenea numiri. Tot atât de tipică este și numirea inspectorului șef al regiunii școlare din Oradea mare, care nu s'a distins prin merite deosebite pe teren școlar, nu are calificare completă, căci e și dsa «cursist», dar aparține confesiunii greco-catolice, al cărei preot este. În fine, numirea unui asemenea profesor cursist greco-catolic de director la școala normală din Caransebeș, care în trecut a fost a bisericii ortodoxe, a stârnit la credincioșii noștri de acolo cea mai legitimă indignare. Guvernarea azi nu mai tin seamă nici de trecutul istoric al acestor instituții și se pare, că nu mai posedă nici înțelepciunea, de-a respecta susceptibilitatea bine justificată a credincioșilor ortodocși. De aceea liceul de stat dela Oradea mare, care poartă numele generosului fondator al bisericii noastre, a nemuritorului Emanoil Gojdu, are astăzi din 23 profesori 14 uniți și ce este mai caracteristic, dintre cei 6 profesori nou numiți, 5 sunt de confesiune greco-catolică. De aceea s'a grăbit guvernul actual să numească inspector al regiunii din Sibiu pe un profesor, al cărui merit de căpetenie este, că a insultat anul trecut biserica ortodoxă prin articole scrise în «Unirea» dela Blaj. Punctul de vedere confesional a fost ținut în vedere și la numirea revizorilor școlari, care în mare majoritate, sunt de confesiune greco-catolică, chiar și în județele cu un număr infim de credincioși uniți, cum sunt Hunedoara, Alba și Târnava mare. Dar cel mai clasic exemplu de favorizare vădită a bisericii unite din partea organelor cu cădere ale ministerului de instrucție, ni-l oferă aplicarea legii, care s'a votat în vara trecută cu privire la școalele secundare confesionale române din Brașov, Blaj, Beiuș și Brad. Era un vechiu desi-

derat al ambelor biserici românești din Ardeal, ca statul să recunoască munca depusă de școalele noastre confesionale, în împrejurările grele din trecut și acordându-le sprijinul său, să le lase, sub autoritatea bisericii, care le a condus și mai înainte. Legea votată în 28 Iulie a împlinit numai în parte desideratul acesta pe deplin justificat, acordând privilegiul amintit numai liceelor confesionale, nu și școalelor normale din Sibiu și Arad, care au îndeplinit aceleași mari servicii neamului nostru. Dar când s'a pus în aplicare legea, ministerul n'a ezitat de-a încadra între aceste școale privilegiate și școala normală din Blaj, deși ea nu era prevăzută în lege și, în comparație cu școlile normale din Sibiu și Arad, este cu mult mai tânără. Înzadar au cerut ierarhii noștri, acum de curând, tratament cel puțin egal, pentru școalele noastre normale, dl secretar general a închis poarta ministerului și acum poate, în dragă voie, să refuze pe ierarhii ortodocși, care s'au trezit lucrați cu metode curate «bizantine» (Intreruperi: Rușine! Rușine!).

Dl Silviu Dragomir: Acasă, în Ardeal, Onorat congres, asemenea fapte se comentează cu aprindere, căci oamenii noștri sunt legați cu toate fibrele de instituțiile bisericești, care a fost unica noastră mângâiere în trecut. Incetul cu incetul se creiază astfel o atmosferă nesuferită și certurile religioase, care trebuie să dispară din viața noastră publică, se alimentează și cresc din nou. Cum spuneam, la începutul cuvântării mele, guvernarea de azi în loc să evite orice ar putea tulbura armonia confesională, resuscită, prin măsuri nechezuite, din nou dintre frați (Aprobări din toate părțile).

Dl Silviu Dragomir: Onorat congres! Ași dori să mai semnalez un fenomen în legătură cu alegerea și numirea funcționarilor, care bate tot mai mult la ochi, în timpul din urmă, anume ofensiva pornită în contra celor mai însemnate centre ortodoxe, cu tendința de a-se crea nucleie de propagandă catolică. În această privință Brașovul ne poate servi drept pildă grăitoare. Când, înainte cu vre-o 17 ani, biserica unită a înființat o parohie pentru cele vre-o 77 de suflete greco-catolice din acest oraș, un protest unanim s'a ridicat din toate cercurile ortodoxe. Într'adevăr, Brașovul a fost în trecut bisericii noastre din Ardeal, gloria cea mai curată. N'a șovăit nici o clipă și a mers totdeauna în fruntea ortodoxiei luptătoare. De aceea s'a înălțat atunci unanim glasul de protest împotriva tentativei nouă de prozelitism. Dar parohia s'a întemeiat totuș, cu un protopop în frunte și datorită unor împrejurări favorabile, ea prosperează și sporește în mod excepțional. Ori, ce vedem astăzi în Brașov? Au răsarit ca din pământ numeroși uniți, care dețin cele mai multe din funcțiile publice: greco-catolici sunt în Brașovul ortodox: prefectul, administratorul financiar, subadministratorul și inspectorul financiar, primarul, secretarul general al primăriei, șeful contabilității primăriei, inginerul șef al primăriei, 5 membri în comisia interimară a orașului, directorul de poliție, directorul școlii primare din Brașovul Vechiu, 2 notari publici, directorul spitalului, agronomul, șeful contenciosului județean, toți servitorii primăriei, toți măturații de stradă și majoritatea pompierilor. Numărul sufletelor greco-catolice din Brașov întreaze azi cifra de 1200 aceasta, firește în urma unei acțiuni sistematice care s'a desfășurat cu asiduitate, în anii din urmă. Fără îndoială, că din parte-ne trebuie să opunem un protest energic acestei acțiuni, care se manifestează și în alte centre orto-

doxe din Ardeal și, să fim bine înțeleși, nu pentru-că biserica unită n'ar fi îndreptățită a și căuta, cu puterile proprii, teren nou de propagandă, ci fiind-că încearcă să-o facă sub egida organelor de stat și cu concursul guvernanților de azi (Intreruperi: Așa este!... Ce face dl Voicu Nițescu?..)

Dl Silviu Dragomir: Tendința aceasta manifestată la Brașov apare și aiurea în Ardeal, aservind organele de stat propagandei prozelitiste. Voi ilustra cu câteva cazuri concrete afirmațiunea aceasta, de a cărei gravitate îmi dau perfect de bine seamă. (Intreruperi: Să auzim!).

În județul Făgărașului, încă înainte de votarea legii nouă a cultelor, credincioșii din două comune, Ucea și Drăguș, au trecut cu toții, împreună cu preotul, la biserica ortodoxă. Conform legii toată averea a trecut împreună cu credincioșii la biserica ortodoxă. Dar cu venirea la cârmă a guvernanților de azi luptele s'au început din nou, deoarece prefectul județului, după confesiune unită, a crezut că poate strica legea, dând ordin să se deschidă biserica din Ucea de sus pe seamă preotului greco-catolic, care nu are acolo nici un credincios. Domnia Sa a repetat ordinul său și în comuna Drăguș, unde a asistat personal la serviciul, pe care preotul unit l-a ținut, iarăși fără credincioși, în mijlocul șoselei. De când oare prefectii își asumă rolul de arbitri în litigiile religioase și cine le-a dat dreptul de-a se ingera în cauze judecate de instanțele în drept? Tot așa de semnificativ îmi pare dispoziția luată de prefectul Bihorului, un județ, în care aproape 90% din populația românească este de confesiunea ortodoxă. Acest domn, de religie greco-catolică și dânsul, a dat pur și simplu ordin comunelor din județul său (Nr. 130 din 1929 Pref.) să aboneze gazeta Unirea Poporului, organul de propagandă religioasă pentru popor a mitropoliei din Blaj. Dar în județul Bihorului se arată și alte tentative, care merită să fie scoase la iveală. Am aflat, că la Oradea și Beiuș, au fost aduși, nu de mult, călugării catolici din ordinul Asumpționiștilor și că ei au fost repartizați de-a conduce internatele (căminele) de băieți și de fete, cele confesionale, susținute însă cu ajutorul statului. Nu știu, dacă s'au făcut toate formele pentru așezarea acestui ordin catolic în țara noastră, dar îmi închipui, că ele au fost îndeplinite, căci altminteri Frații Asumpționiști n'ar fi riscat să vină la noi și să-și întemeieze îndată câte o mănăstire, în cele două orașe amintite. Reorganizat în Belgia, înainte cu doi ani, acest ordin catolic a primit misiunea de-a face propagandă mai ales între «sismatici», cu scopul de a-i converti pentru catolicism. De membrii lui se tipărește revista Irenikon cu tendințe destul de transparente, care se trimite gratuit la mulți fruntași ai bisericii ortodoxe și din țara noastră. Ei bine, acești călugări au fost invitați să vină la noi și să ia conducerea internatelor de băieți și de fete din Oradea și Beiuș. În definitiv aceasta e treaba bisericii, care i-a chemat, îmi poate observa cineva. Dar, Onorat congres, nici că m'ași fi gândit să relev lucrurile aceste, dacă nu ar fi intervenit un fapt, care trebuie să producă o îngrijorare justificată în rândurile noastre. Aflu anume, că ei au primit și 15 elevi ortodocși din clasele IV—V—VI liceale, când etatea fragedă este mai proprie pentru fermentul prozelitist și că pe acești elevi ortodocși i-au oprit de-a mai lua parte la slujba dumnezeiască din biserica noastră. Mă întreb, nu-i clară ținta ce o urmăresc frații Asumpționiști și nu suntem noi, în legitimă apărare, când cerem să se ia măsuri împotriva ace-

stor glasuri de sirene nepofuite (Rumoare în toată sala).

Di Silviu Dragomir: Guvernării, când sunt călăuziți de înțelepciune, trebuie să evite și numai ideea, că ar putea contribui câtuș de puțin la tulburarea armoniei dintre confesiuni, prin încurajarea efectivă sau tacită a unei propagande, ce se îndreaptă împotriva bisericii, la care aparțin trei sferturi din populația țării. În primăvara trecută, când a fost pusă din nou la ordinea zilei problema organizării bisericești a fraților noștri din Banatul jugoslav, mi-a fost dat să aud, nu odată, șoptindu-se în preajma mea, că unica modalitate de a-i salva este, să treacă toți la unirea cu biserica Romei. Persoane autorizate, cu roluri importante în viața noastră de stat, încercau să convingă când pe unii, când pe alții despre oportunitatea acestei soluții. În fine însuș organul mitropoliei din Blaj, Unirea, îndrăsnea să publice următoare chemare în Nr. 23 din 1929:

«Tot mai mult se va învedera deci, că singura scăpare pentru acești Români o constituie trecerea lor în masă la biserica Romei. o problemă eminentamente națională, a cărei afixare nu poate să mai întârzie prea mult. Însăș ortodoxia română va trebui să o pună.»

Onoratul Congres știe, cred, în ce situație dramatică se găsesc frații noștri din Banatul sârbesc. Toate încercările făcute până acuma de a-i ajuta să-și înjchiebeze o organizație bisericească, au dat greș și cu toate că nu ne-am pierdut încă nădejdea, totuș cauza lor sfântă trebuie să planeze totdeauna mai pe sus de mesc năriile dela noi. De aceea am considerat chemarea mitropoliei dela Blaj total lipsită de elementarul bun simț, care-ți pretinde să respecte durerea profundă a fraților tăi. Dar am mai putea adăuga o observație deplin îndreptățită cu privire la invitația atât de inoportună a bisericii unite: în Banatul sârbesc există trei parohii române greco-catolice, care au trecut, de mult, fără nici un protest, sub jurisdicția unui episcop croat din Slavonia. În cazul unei «treceri în mase», ce altă soartă i-ar aștepta și pe ceilalți Români, pe frații noștri? Iată cum astfel, aceiași oameni, vecinic la pândă, insultă în chipul cel mai sângeros și clipele, în care tăcerea cuviincioasă ar fi singura lor atitudine demnă. (Aprobări generale)

Di Silviu Dragomir: În șirul acesta de idei rog Onoratul Congres să-mi îngăduie a spicu câteva episoade din războiul, ce s'a deslănțuit împotriva credincioșilor noștri ortodocși din Maramureșul îndepărtat. Am la îndemână plângerea din Aprilie 1929 adresată unui înalt ierarh din Ardeal de către doi profesori ortodocși, pe care șarta i-a adus acolo. Citesc din ea pașagiile mai caracteristice: «Ni-e foarte greu ca Români să apelăm la înalta protecție a bisericii noastre, contra persecuțiilor din partea celei de a doua biserici tot românească, dar ni-a ajuns cuțitul la os. Subsemnații profesori Simion Lasiță din părțile Sibului și Gheorghe Vornicu din ținutul Vrancei, muncim de 7 ani în ogorul școlii române ca profesori la școala normală din Sighet. În tot acest timp nu ne-am amestecat în viața bisericească, decât în măsura cerinței sufletelor noastre și a creșterii celor ce vin după noi. Ba eu profesorul Vornicu, țin de soție o «Ardeleancă» unită, fără a avea, slavă Domnului, un cât de mic diferend casnic din cauza aceasta, iar eu profesorul Lasiță sunt aderentul îndărjit al partidului național de sub șefia dlui Maniu. Un motiv mai mult, ca să arătăm, că nu facem caz de deosebire confesionale. Și totuș, dela venirea actualului guvern

mai ales, s'a deslănțuit asupra noastră o grea urgie, cu rapoarte și anchete fără nici un temei, care au de scop a ne goni de acici, pentru a se face loc elementelor greco-catolice, dintre care unii preoți uniți veniți din Gherla, citadela de ofensivă a bisericii greco-catolice române».

Di Silviu Dragomir: Ei își povestesc apoi în termeni înduioșători calvarul, ce l-au suferit și încheie cerând intervenția arhieriei noastre. — A doua petiție de cuprins asemănător înfățișează situația altui profesor-agronom din Sighetul Maramureșului. Ea e adresată protopopului nostru de acolo:

«Afiându-mă de câțiva timp într-o situație destul de critică pe motiv, că sunt ortodox și mai ales regățian, îmi permit a Vă aduce la cunoștință următoarele», spune el. «S'a împlinit anul la 1 Aprilie a. c. de când am fost numit ca agronom al școlii normale din localitate am găsit ca director al școlii pe dl D. Simon, ortodox, cu care am făcut serviciu până la 1 Septembrie 1928 și în tot acest timp dsa nu a găsit sau mai bine zis nu a observat nici o împotrivire din partea mea, de-a executa legile și regulamentele în ceea ce privește activitatea, ce-o desvolt la această școală, ci din contră, am avut ocazie să primesc cuvinte de laudă. După plecarea dlui Simon a venit în fruntea acestei școli dl V. Pop, un preot greco-catolic dela Gherla» (Intreruperi: Director?).

Di Silviu Dragomir: Da, ales și dânsul dintre cursiștii, care îndeplinesc condițiile ministerului de instrucție. Rog, Onoratul congres, să-mi îngăduie a urma cetirea petiției:

«Acest nou director, din primele zile, a căutat să-mi facă neplăcută viața la această școală și care dușmănie în ultimul timp a atins culmea cu scopul, de-a mă înlocui cu actualul maestru de lucru manual, unitul Aurel Micu. După cum v'am spus la început, astăzi mă găsesc în așa stare, că am ajuns să nu mai pot suporta persecuțiile și nedreptățile, ce mi le face noul director greco-catolic. Persecuțiile au ajuns până acolo, că într-o zi am fost chiar palmuit în grădina școlii, în timp ce mă găseam cu elevii la practica agricolă, de către maestrul manual, subdirectorul greco-catolic la această școală. Sigur, că dacă ași fi greco-catolic nu ași îndura aceste persecuții grozave. Față de cele mai de sus, Vă rog Preaonorate dle protopop, să binevoiți a interveni la fofurile competente ale bisericii noastre ortodoxe, spre a se pune capăt acestor fărădelegi, care au la bază confesionalismul, căci în caz contrar nu știu, cum ași mai putea exista pe meleagurile acestui colțisor de țară. Cu toată stima, Gh. Scoică, agronom al școlii normale din Sighet.»

Di Silviu Dragomir: Din scrisorile aceste se vede atmosfera de dușmănie confesională, pe care o denunță oameni intelectuali, chiar profesori dela o școală normală a statului. Iată de ce am crezut de datoria mea a ridica cuvântul, spre a cere să se curme odată asemenea proceduri, care dăunează prestigiul bisericii noastre. Intoleranța unor bisericani uniți inveninează, astfel, tot mai mult relațiile dintre noi și produc situații, pe care le caracterizăm mai nimerit următoarele două cazuri: Într-o comună, Armați din județul Satu mare, i-a murit unui creștin ortodox copilul. Cum în comună sânt numai greco-catolici români, bietul om s'a adresat preotului localnic cu rugămintea să-l înmormânteze. Acesta l-a refuzat însă sub cuvânt, că n'are voie să servească la eretici. Atunci omul, care dorea să-și îngroape creștinește copilul, a adus pe protopopul ortodox din Satu mare. Care i-a fost mirarea însă, când,

în ziua înmormântării, preotul unit a refuzat să-i dea loc de groapă în cimitir. Zădarnice i-au fost toate rugămintele. În cele din urmă a fost nevoit să sape groapă în mijlocul câmpului, pentru a-și așeza acolo odorul iubit spre odihnă veșnică. Vă puteți închipui însă ce va fi suferit sufletul bietului părinte, alergând de ici păoă colo, pentru a găsi un preot liturgisitor, apoi ce durere i se va fi sălășluit în inimă văzând cum frații săi îi refuză, în marea lui durere, unica mângâiere: să-i dea loc de mormânt în pământ sfințit (Mișcare în toate părțile. Un glas: «Se poate așa ceva întâmpla în țara românească?»).

Di Silviu Dragomir: Al doilea caz este tot atât de caracteristic. În Careii mari, așa mi s'a relatat, preotul ortodox s'a îndreptat în Ziua eroilor spre cimitirul greco-catolic, să sfințească mormintele soldaților din vechiul regat, care au căzut în luptele dela Tisa, în 1919, și au fost înmormântați acolo. Dar la poarta cimitirului cortegiul a fost oprit să intre de preotul unit și de oamenii săi. Ofițerii, care erau de față, și-au făcut loc cu puterea (Intreruperi: Bine au făcut!).

Di Silviu Dragomir: ...și mormintele eliberatorilor noștri au fost sfințite în mod creștinesc. Dar ce să vezi după aceea? Preotul unit a sfințit din nou cimitirul sub cuvânt că a fost pângărit de eretici. Asemenea mentalitate, Onorat congres, este profund condamnată, căci ea deschide o adevărată prăpastie între frați.

În asemenea situație cred că sântem pe deplin îndreptățiți a ridica glasul pentru a ne apăra. Departe este de noi gândul de a provoca luptă confesională și pot liniștit să declar, că noi totdeauna ne-am ferit de a categorisi pe români după confesiunea lor sau de-a înjgheba societăți cu caracter strămt confesional, spre a organiza lupta dintre frați. Așa vom proceda și în viitor, singura noastră preocupare fiind de-a păstra neatins patrimoniul, pe care l'am moștenit.

Pentru „Unirea”. I. P. Sfințitul mitropolit Vasilie al Blajului și-a aranjat în atitudine de luptă pe bătrânoșii canonici, alături de nou înființata echipă a Agru-lui, de astădată ca să se apere împotriva «războiului» declarat de către congresul național-bisericesc din București, care a avut îndrăzneala să afirme că prea mulți uniți au năvălit în funcțiunile publice din Ardeal.

Suntem obișnuiți cu asemenea false atitudini de «apărare» și n'avem de gând să ne oprim nici în fața celei din urmă.

În numărul precedent și în cel de astăzi al gazetei noastre dăm în întregime cuvântarea pe care a rostit-o în congres dl prof. Dr. Silviu Dragomir, pentruca să se știe precis ce s'a spus în congres și pentruca datele prezentate să poată fi controlate de către cei interesați cu obiectivitate. Desmințirile pe cari ministerul instrucțiunii le-a publicat în presa din București îndată după congres, au avut la baza lor informațiuni greșite. Între altele i s'a atribuit dlui prof. Dragomir afirmațiunea că și la Sibiu, în postul de director al școlii normale, guvernul ar fi numit un unit. Ori dlul Dragomir nu s'a referit la directorul școlii normale, ci la un inspector preot unit, numit la Sibiu — pe cum se poate ceti în textul cuvântării publicat în numărul de astăzi. Afirmațiunea dlui Dragomir corespunde cu starea reală.

Monitorul unit de pe Târnave publicând și el cu grabă desmințirea, bazată pe informațiuni greșite, a ministerului instrucțiunii, a ținut să facă

I. P. Sf. nostru mitropolit imputarea, că a acoperit cu tăcerea afirmațiunea dlui prof. Dr. Dragomir — deși «știa că e mincinoasă». Desigur I. P. S. Sa va fi făcut în congres, pentruca știa bine că afirmațiunea ce o făcuse dl prof. Dr. Dragomir era cu totul adevărată.

Am relevat cazul pentru ca să arătăm manierele de «luptă» ale Unirei dela Blaj. — «Dar, asta iarăși privește cinstea anumitor obraze!».

Circulare

Nr. 10780/1929 Epitr.

Discul dela Nașterea Domnului pentru Internatul arhiepiscopesc

În baza concluzului Venerabilului Sinod arhiepiscopesc Nr. 34 din 1922, referitor la înființarea Internatului arhiepiscopesc, pentru orfanii de preoți, prin aceasta dispunem, ca la sărbătoarea Nașterii Domnului, din acest an, să se poarte în toate bisericile din arhiepiscopia noastră un disc în folosul acestui internat.

Sumele ce se vor aduna din fiecare parohie se vor trimite prin oficiile protopresbiterale, — oficiului nostru de casă cel mai târziu până la 1 Februar 1930.

Sibiu, 13 Decembrie 1929.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 10781/1929 Epitr.

Discul dela Botezul Domnului pentru fondul mitropolitan

Atragem atențiunea oficiilor protopresbiterale și parohiale asupra dispozițiilor concluzului congresual Nr. 236 din anul 1878, conform căruia în tot anul la sărbătoarea Arătarea Domnului, trebuie să se poarte un disc separat în toate bisericile din arhiepiscopia noastră în folosul fondului mitropolitan.

Oficiile parohiale vor dispune purtarea acestui disc, iar sumele ce se vor încasa, se vor trimite oficiilor protopopești, de unde apoi se vor vărsa până la 15 Februar 1930 oficiului nostru de casă.

Sibiu, 13 Decembrie 1929.

Consiliul arhiepiscopesc.

Conferențe religioase în Sibiu

Seria conferențelor religioase dela academia teologică «Andreiană» din Sibiu, începută de dl rector N. Colan, este continuată din partea profesorilor acestei academii.

Joi în 28 Noembrie a ținut conferință dl profesor I. Beleuță, vorbind despre încreștinarea poporului rusesc. Pasionat cititor al tuturor scrierilor de valoare, om dedicat exclusiv științei, științei pe care o trăește, o însușește și o îmbracă în căldura sufletului său, dl prof. I. Beleuță a desfășurat și de data aceasta cu multă bogăție de cunoștințe subiectul ales.

Interesante au fost în special srisorile dintre Petru cel mare, țarul

Rusiei, și patriarhul din Constantinopol, Ieremia, referitoare la instalarea Sf. Sinod al bisericii rusești, scrisori pe care dl profesor I. Beleuță le-a tradus în românește. Așteptăm ca lumina tiparului să ne facă să cunoaștem temeinic biserica creștină rusească; atunci vom cunoaște și prețioasa muncă a dlui profesor I. Beleuță. —

La festivalul aranjat de Reuniunea femeilor ortodoxe române din Sibiu, Duminecă în 8 Decembrie a. c., a conferențiat dl prof. *Dr. N. Terchiță*, vorbind despre rolul social al cultului creștin ortodox. Cultul bisericii ortodoxe este cel mai puternic mijloc de înfrățire a claselor sociale. În fața aceluiaș Stăpân și Părinte toți sântem egali. Împărat și simplu ziler, bogat și sărac, tinăr și bătrân, sexe deosebite, neamuri diferite, pe toți îi înfrățeste căldura rugăciunilor rostite cu ocazia săvârșirii cultului creștin ortodox.

Conferența, încadrată în declamări și coruri religioase, a fost ascultată din partea unui public numeros. *Asistent.*

INFORMAȚIUNI

M. S. Regina Maria a României, cum se anunță în 10 l. c. dela Madrid, este aclamată membră protectoare a Academiei hispano-americane, al cărei președinte de onoare este Regele Alfons XIII al Spaniei. Alegerea aceasta s'a făcut ca recunoaștere a activității depuse de M. S. Regina noastră pentru strângerea legăturilor dintre lumea hispanică și România.

Pentru Rege. Fondul religios, al bisericii ortodoxe române din Bucovina, dăruiește M. Sale Regelui *Mihai* un castel, situat în locul plin de farmec dela Poiana Ițcanilor. Darul este un semn al dragostei bucovinenilor pentru dinastia română a primului Rege ortodox al țării noastre.

Apel călduros către public, face în preajma Crăciunului și de astă dată, «Astra» culturală, rugând obștea, care cumpără daruri la sărbătoarea Nașterii Domnului, să procure și *carte* bună românească, în scop d'a promova răspândirea ei în largi cercuri spre plăcerea cititorilor și sprijinirea scriitorilor.

O necuviință. *Foia Poporului* din Sibiu — organ al partidului dela guvern — își permite să publice necuviințele unui iresponsabil, în legătură cu impunătoarea manifestare de dragoste și alipire, care a avut loc în preșeara zilei onomastice a I. P. Sf. nostru mitropolit Nicolae. Toți ceice am luat parte la acea manifestare plină de demnitate — intelectuali, popor și tineret școlar, în număr de 2—3 mii — ar trebui să ne simțim jigniți în simțemintele noastre, dacă n'am ști că în dosul necuviințelor se ascunde un dement tânăr, ieșit de curând de pe băncile școlii, dar care dovedește că n'a meritat să cheltuiască biserica nici un ban pentru educația lui, de cum să mai fie trimis și în străinătate. De regretat e că o gazetă pentru popor, condusă de un d. deputat, este în stare să se facă vinovată de publicarea unor asemenea necuviințe.

ȘTIRI LOCALE

Concert în biserica Mitropoliei. Cinstirea strămoșeștilor cântece de Crăciun, colinde și cântece de stea, s'a făcut și anul acesta în biserica Mitropoliei, Duminecă seara, în 15 l. c., când corul mixt al Mitropoliei și corul școlii normale «A. Șaguna» secția de fete și băieți, sub dirigența profesorului T. Popovici, a executat, în mod vrednic de toată lauda, un

program de 15 cântece, bogate în poezie și mister, și armonizate de compozitorii D. G. Chiriarc, G. Cucu, și, cele mai multe, de T. Popovici. Asifel, în preajma praznicului mare ce ne așteaptă, au răsunit earăș minunatele colinde în glasurile ce se ridicau spre ceruri, ca să aducă laudă și mărire Celui ce vine să ne mântuească. Ascultători, cucernici și mulți, începând de la ceice stau în fruntea bisericii noastre până la masa umilă a celor fără nume, au ținut să fie de față la această suflătoare înviore a bunilor creștini și ortodocși din orașul nostru.

Conferențe. Joi seara, în 12 l. c., a vorbit în seria conferențelor religioase din sala Academiei teologice Andreiane, dl prof. *N. Neaga* despre Arta de a ghici viitorul la babiloneni, lucrare îngrijită și temeinică, ilustrată cu interesante pilde.

Duminecă, în 15 l. c., a conferențiat în sala prefecturii dl *I. Agâr biceanu* despre marea problemă d'a crea viață românească în nouăle cadre ale statului nostru național. În acest scop arată, în aprobările auditorului: Care sânt datorii generației de după război la punerea temelilor statului român, și care sânt acele valori etice pe care avem să le punem în aplicare, ca să ne asigurăm viitorul neamului. A fost una dintre cele mai frumoase și instructive conferențe, asupra căreia vor avea de meditat toți ceice au auzit-o.

Concert. Reuniunea română de muzică G. Dima din Sibiu, cu prețiosul concurs al unor valoroase puteri artistice și al orchestrei orașului, va da, sub conducerea maeștrului N. Oancea, un mare concert, cu program ales, în sala Thalia (Urania) în seara de Joi, 19 Decembrie 1929 ora 8. Bilete: la Librăria Foia Poporului.

(148) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de cântăret la parohia ort.-rom. din comuna Bicsad jud. Treiscaune, se publică concurs cu termen de 15 zile dela întâia apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

a) Un salariu dela parohie de 24 000 Lei anual.

b) 3 jug. arător și 2 jug. făneață sesiune cantorală.

c) 5 stângini de lemne nefasodate în pădurea comună.

d) O treime din stola obișnuită.

Viitorul cântăret se alege pe timp de un an ca provizor urmând ca după un an să se aleagă în mod definitiv.

Cererile de concurs însoțite de actele doveditoare ale calificației se vor înainta Oficiului parohial ort. rom. Bicsad Treiscaune în termenul indicat iar candidații se vor prezenta în vreo Duminecă în parohie spre a fi cunoscut de credincioși. Sunt preferați cei cari pot instrui și conduce un cor bisericesc.

Prea Cucernicii preoți sunt rugați a arăta prezentul Concurs cântăreților neangajați ce sunt eventual în parohiile Sf. Lor.

Bicsad, la 3 Decembrie 1929.

Dumitru Trifan
paroh.

Anunțuri și publicații se primesc cu prețuri cumpătate, la administrația ziarului:

Telegraful Român

Nr. 573/1929.

Concurs

Se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariție în Telegraful Român pentru întregirea parohiei vacante Cinciș cu filia Cerna din protopopiatul Hunedoara.

Venitele parohiale:

1. Locuință parohială corăspunzătoare.

2. Sesiune parohială:

a) Pământ arător 7 jug. 744 st. □

b) Fânaț 1060 st. □

3. Câte 50 Lei sau 1 zi de lucru dela fiecare fum.

4. Lemne de foc pentru trebuința anuală a preotului.

5. Stola obișnuită în comună.

6. Salariu dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Hunedoara în termenul indicat, și candidații se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuți de către enoriași.

Hunedoara, 25 Nov. 1929.

Oficiul protopopesc ortodox român Hunedoara în înțelegere cu consiliul parohial.

Vasile Oană
protopop.

Nr. 10484/1929.

(147) 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de preot misionar în colonia Farrel Pa din America se publică concurs cu termen de 30 zile. Pot candida preoți cu pregătire pentru parohii de clasa I și cu experiență pastorală.

Preotul ales e obligat să catehizeze și să conducă școala de Duminecă.

Cei cu aptitudini muzicale vor fi preferați.

După trei ani de experiență cel ales poate fi definitivat în caz că se dovedește destoinic, sau în caz contrar va fi revocat.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt: salariul lunar de 125 dolari, locuința în casa parohială și un supliment pentru catehizație după numărul elevilor din școala de catehizare.

Cheltuelile de transport cad în sarcina celui ales și e dator a pleca la parohie cel mai târziu la 1 Februar 1930.

Sibiu, din ședința bisericească ținută la 3 Decembrie 1929.

Consiliul arhiepiscopesc.

A apărut în editura Comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană de aici din Sibiu broșura:

„Profetii mesianice în vechiul Testament“

texte alese de dl NICOLAE NEAGA, profesor suplent la Academia teologică «Andreiană», din Biblia publicată sub îngrijirea Stântului Sinod în 1914, cari texte, pentru că să fie cât mai accesibile la instrucțiunea din Exegetică în institutele teologice sunt înscrise cu titluri în conformitate cu importanța lor mesianică. Prețul unui exemplar e Lei 55.—. Librăriilor și direcțiilor institutelor teologice pentru comande de cel puțin 10 exemplare li se dă 20% rabat.

Librăria Arhidiecezană

Dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, se poate procura:

Memoriile unui Duhovnic

Studiu pastoral

de

VASILE GAN

protopop

Prețul Lei 100.—, plus spese postale Lei 15

A apărut în ediție nouă și se află la Librăria Arhidiecezană din Sibiu:

Teologia practică

Liturgia bisericii ortodoxe

cursuri universitare

de

Dr. Vasile Mitrofanovici

fost profesor p. o. teologia practică la facultatea teologică din Cernăuți

Prelucrate, completate și editate

de

Prof. Dr. Teodor Tarnavschii

și acum din nou editate și completate

de

Dr. în teologie și filozofie

Nectarie Nicolae Cotlarciuc

arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei
fost profesor universitar pentru Teologia practică

Prețul Lei 650.—, plus spese postale Lei 30.—

A apărut:

Povătuitorul Creștinului ort.

de Pr. Ioan Stefan Popescu

o minunată cărțică de rugăciuni și povești despre cum trebuie să se poarte creștinul adevărat în biserică. Prețul leg. 40 Lei. Broș. 20, plus Lei 10 spese. Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu.

A apărut și se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană:

Introducere în sfințele cărți ale

Testamentului Vechiu

de Arhiepiscopul-Mitrofor **Dr. VASILE TARNAVSCI** prof. titular la Facultatea de teologie din Cernăuți. Prețul Lei 400.—. La comanda se alătură Lei 20.— pentru spese postale

A apărut în ediție nouă:

Frumoasa din Nor

și alte povești, de E. HODOȘ.

Volumul conține, pe 196 pagini, 12 dintre cele mai frumoase povești din popor. Se află la: Librăria Arhidiecezană, în Sibiu. Prețul 60 lei și porto.